

NOTAT

17. september 2018

Årlig status for industrisamarbejde med udenlandske leverandører til Forsvaret for 2017 samt for Industripartnerskabet for forsvarsrelateret eksport til USA

1. Resumé

Udenlandske leverandører af forsvarsmateriel blev i 2017 pålagt nye forpligtelser til at indgå i industrisamarbejde med danske virksomheder på forsvarsområdet for ca. 1,0 mia. kr.

I 2017 afviklede udenlandske leverandører forpligtelser til industrisamarbejde hos danske virksomheder for ca. 1,8 mia. kr. Afviklingen vedrørte i alt 98 danske virksomheder. 25 virksomheder tegnede sig for ca. 97 pct. af afviklingen.

Ved udgangen af 2017 var den samlede udestående forpligtelse for udenlandske leverandører (dvs. differencen mellem leverandørernes samlede forpligtelse og godkendt afvikling) på ca. 5,5 mia. kr.

Ud af den samlede udestående forpligtelse til industrisamarbejde på ca. 5,5 mia. kr. havde de udenlandske leverandører ved udgangen af 2017 fået forhåndsgodkendt udviklingsprojekter med danske virksomheder for ca. 5,3 mia. kr. Disse udviklingsprojekter forventes gennemført over de kommende år.

Generelt foregår de udenlandske leverandørers afvikling af forpligtelser til industrisamarbejde i overensstemmelse med de aftaler om industrisamarbejde, som de udenlandske leverandører har indgået med Erhvervsstyrelsen.

Under F-35 programmet har danske virksomheder til og med seneste af-rapportering fra hovedleverandører Lockheed Martin og Pratt & Whitney modtaget ordrer for samlet ca. 452,8 mio. US dollars i programmets levetid.

2. Reglerne for industrisamarbejde

I henhold til de administrative retningslinjer for industrisamarbejde kan udenlandske leverandører af forsvarsmateriel forpligtes til industrisamarbejde, hvis en konkret vurdering viser:

ERHVERVSSTYRELSEN

Dahlerups Pakhus
Langelinie Allé 17
2100 København Ø

Tlf. 35 29 10 00
Fax 35 29 10 01
CVR-nr 10 15 08 17
E-post erst@erst.dk
www.erst.dk

ERHVERVSMINISTERIET

- at industrisamarbejde er nødvendigt for at varetage Danmarks væsentlige sikkerhedsinteresser,
- at konkurrencen på det civile marked ikke skævvrides, og
- at anskaffelsen overstiger 50 mio. kr.

Den nationale forsvarsindustrielle strategi beskriver Danmarks væsentlige sikkerhedsinteresser og forsvarsindustriens betydning for varetagelsen deraf, samt de indsatsområder myndighederne arbejder med for at fremme dansk forsvarsindustri.

De administrative retningslinjer for industrisamarbejde og den nationale forsvarsindustrielle strategi er tilgængelige på Erhvervsstyrelsens hjemmeside: <https://erhvervsstyrelsen.dk/grundlag-0>.

De administrative retningslinjer for industrisamarbejde trådte i kraft den 1. juli 2014. Industrisamarbejdsaftaler indgået under de tidligere regler for industrisamarbejde gælder uændret, indtil de udløber.

3. Status for indgåelse af industrisamarbejdsaftaler og gennemført industrisamarbejde i 2017

Erhvervsstyrelsen har i 2017 indgået nye industrisamarbejdsaftaler med udenlandske leverandører for et samlet beløb på ca. 1,0 mia. kr. Det er betydeligt lavere i forhold til beløbet på ca. 4,8 mia. kr. i 2016. Det højere beløb i 2016 skyldes især Forsvarets anskaffelse af nye pansrede mandskabsvogne, der i sig selv repræsenterer ca. 4,1 mia. kr. i pålagt industrisamarbejde.¹ Der har ikke været tilsvarende markante anskaffelser i 2017.

Pr. 31. december 2017 var der 38 aktive industrisamarbejdsaftaler mod 34 pr. 31. december 2016.

På baggrund af de årlige indrapporteringer fra de udenlandske virksomheder har Erhvervsstyrelsen opgjort, at der i 2017 blev gennemført industrisamarbejde hos danske virksomheder for ca. 1,8 mia. kr. Dette udgør et lille fald i forhold til 2016, hvor der blev gennemført industrisamarbejde for ca. 1,9 mia. kr.

Det bemærkes, at udviklingen i indgåede industrisamarbejdsaftaler og gennemført industrisamarbejde ikke nødvendigvis følger hinanden år for år. De udenlandske leverandører har gennemsnitligt ca. 10 år til at gennemføre deres forpligtelse, og da det ofte tager lang tid at forberede og igangsætte udviklingsprojekter, er det naturligt med en forsinkelse på nogle år mellem udviklingen i indgåede aftaler og udviklingen i gennemført industrisamarbejde.

¹ Det kan forekomme, at data vedr. industrisamarbejde for et givent kalenderår i mindre grad bliver justeret i statusrapporten året efter. Det skyldes bl.a., at de udenlandske leverandører benytter deres mulighed for at få krediteret afvikling for et givent kalenderår efter offentliggørelse af statusrapporten. Dertil kommer, at virksomhedsopkøb, fusioner og lignende kan resultere i ændringer i antallet af involverede virksomheder i industrisamarbejde.

Figur 1: Værdien af indgåede industrisamarbejdsaftaler og gennemført industrisamarbejde, 2008-2017 (mia. kr.)

Note: Figuren viser værdien af de indgåede aftaler om industrisamarbejde i perioden 2008-2017 sammenholdt med gennemført industrisamarbejde. Det gennemførte industrisamarbejde opgøres som værdien af gennemførte udviklingsprojekter og ordrer placeret hos danske virksomheder i de pågældende år.

Kilde: Erhvervsstyrelsens beregninger på baggrund af indgåede kontrakter og årlige indrapporteringer fra de udenlandske virksomheder.

Status for gennemført industrisamarbejde gennem købsordrer og udviklingsprojekter

De udenlandske leverandører gennemfører industrisamarbejde i Danmark enten som forsvarsrelaterede købsordrer placeret hos danske virksomheder eller som udviklingsprojekter med danske virksomheder, hvor de udenlandske leverandører medvirker til at udvikle nye kapaciteter og kompetencer hos de danske virksomheder.

Målt i værdi har de udenlandske leverandører tidligere overvejende gennemført industrisamarbejdet som købsordrer, hvorimod der i 2016 og 2017 er sket en markant udvikling, idet industrisamarbejde her hovedsageligt er gennemført via udviklingsprojekter.

I 2017 blev der gennemført industrisamarbejde for ca. 441 mio. kr. som købsordrer, svarende til ca. 24 pct. af den samlede afvikling (mod ca. 502 mio. kr. svarende til ca. 26 pct. i 2016). Købsordrerne var fordelt på 90 danske virksomheder (mod 88 i 2016).

I 2017 blev der gennemført udviklingsprojekter for ca. 1,4 mia. kr. svarende til ca. 76 pct. af den samlede afvikling (mod ca. 1,4 mia. kr. svarende til ca. 74 pct. i 2016). Udviklingsprojekterne var fordelt på 19 danske virksomheder (mod 17 i 2016).

Den høje andel i industrisamarbejde gennemført via udviklingsprojekter i 2017 kan forklares med, at der fra 2010-2017 generelt har været en stor

stigning i antal og volumen af godkendte projekter, samt at deadline for flere projekters afslutning nærmer sig.

Sekundært kan stigningen forklares af, at de administrative retningslinjer for industrisamarbejde fra 2014 begynder at vise sig i afviklingen. I retningslinjerne fra 2014 indskrænkes afviklingen af industrisamarbejde til udelukkende at gælde forsvarsmateriel. Derudover kræves det, at afviklingen relaterer sig til den konkrete anskaffelse af forsvarsmateriel eller tilsvarende materiel. Formålet er at sikre de danske væsentlige sikkerhedsinteresser i relation til den enkelte anskaffelse af materiel på baggrund af en konkret vurdering. Dette fokus vil alt andet lige styre afviklingen i retning af mere højteknologiske samarbejder mellem leverandørerne og danske virksomheder, hvilket forventes at øge afviklingen via udviklingsprojekter relativt til købsordrer.

Berørte danske virksomheder

Der blev i 2017 afviklet industrisamarbejde hos 98 danske virksomheder mod 94 danske virksomheder i 2016. 25 virksomheder tegnede sig i 2017 for ca. 97 pct. af afviklingen mod ca. 98 pct. i 2016. Ca. 54 pct. af afviklingen var koncentreret hos 5 virksomheder (mod ca. 79 pct. i 2016).²

4. Status for udenlandske leverandørers samlede industrisamarbejdsforpligtelser i Danmark

Erhvervsstyrelsen overvåger løbende, at de udenlandske leverandører lægger ordrer eller afvikler projekter i henhold til deres forpligtelser. Dette sker for at sikre, at afviklingen sker inden for de fastsatte frister i industrisamarbejdskontrakterne.

Afviklingen af industrisamarbejdsaftaler mellem Erhvervsstyrelsen og de udenlandske leverandører forløb generelt tilfredsstillende i 2017.

Med udgangen af 2017 var den samlede udestående forpligtelse på ca. 5,5 mia. kr. Den udestående forpligtelse er differencen mellem det beløb, som udenlandske leverandører er forpligtede til at afvikle i Danmark, og hvad de allerede har afviklet.³ Til sammenligning var den samlede udestående forpligtelse ca. 7,5 mia. kr. ved udgangen af 2016, jf. figur 2 nedenfor. Faldet skyldes dels, at der i 2017 er pålagt nye forpligtelser for 0,8 mia. kr. mindre end der er gennemført industrisamarbejde for, og dels at to leverandører er blevet undtaget fra deres forpligtelser.⁴

² Af hensyn til beskyttelse af virksomhedernes forretningsfølsomme oplysninger angives virksomhedsnavnene ikke.

³ Størrelsen af den udestående forpligtelse svinger løbende i takt med tilkomst af nye forpligtelser og afvikling på eksisterende forpligtelser. Ligeledes opdateres størrelsen af den udestående forpligtelse (opgjort i danske kroner) dagligt i henhold til valutakursudsving. Dertil kommer evt. opsparet modkøbskredit som følge af eksisterende aftaler samt øvrige nedskrivninger, som ligeledes fratrækkes.

⁴ Erhvervsministeren undtog på baggrund af konsultation med Forsvarsministeren i december 2017 Leonardo Helicopters og Safran Helicopter Engines for udestående forpligtelser af hensyn til at sikre det danske helikopterberedskab.

Figur 2: Udviklingen i den samlede udestående industrisamarbejdsforpligtelse 2008-2017 (mia. kr.)

Note: Den udestående forpligtelse er differencen mellem det beløb, som udenlandske leverandører er forpligtede til at afvikle i Danmark, og hvad de allerede har afviklet.
Kilde: Erhvervsstyrelsens egne beregninger.

Erhvervsstyrelsen forhåndsgodkender udviklingsprojekter mellem danske virksomheder og udenlandske leverandører. De forhåndsgodkendte projekter afskrives i takt med, at projekterne gennemføres, eller annulleres, hvis et projekt ikke gennemføres.

Det aktuelle forhåndsgodkendte, men endnu ikke afviklede, beløb udgjorde pr. 31. december 2017 ca. 4,9 mia. kr. (mod ca. 4,5 mia. kr. i 2016). I de kommende år forventes afviklingen af udviklingsprojekterne at nedbringe de udestående industrisamarbejdsforpligtelser betydeligt.

5. Strategiske teknologiområder

For industrisamarbejdskontrakter indgået under de administrative retningslinjer af 1. juli 2014 opgør Erhvervsstyrelsen, hvordan det gennemførte industrisamarbejde fordeler sig på de strategiske teknologiområder i den nationale forsvarsindustrielle strategi.

Der er i 2017 gennemført industrisamarbejde for ca. 551 mio. kr. på forpligtelser indgået under de administrative retningslinjer, hvilket svarer til ca. 30 pct. af det samlede industrisamarbejde på ca. 1,8 mia. kr. i 2017.

Datagrundlaget er således endnu forholdsvis begrænset, da 2017 er andet år med afvikling på industrisamarbejdskontrakter indgået under de administrative retningslinjer. Nedenstående figur viser den foreløbige fordeling.

Figur 3: Fordelingen af afvikling ift. de strategiske teknologiområder i den forsvarsindustrielle strategi (mio. kr.)

Note: Den forsvarsindustrielle strategi indeholder i alt 8 strategiske teknologiområder. Området 'Dele af det maritime område med kritisk betydning for militære operationer' er der endnu ikke afviklet på, og det fremgår derfor ikke af figuren.

Kilde: Erhvervsstyrelsens egne beregninger.

6. Industripartnerskabet for forsvarsrelateret eksport til USA

Den 9. juni 2016 blev der indgået politisk aftale om at anskaffe 27 F-35-kampfly. Da Danmark er et af ni partnerlande i produktion, vedligeholdelse og videreudvikling af flyet, vil anskaffelsen ikke blive omfattet af krav om industrisamarbejde. Danske virksomheder kan i stedet få tildelt ordrer efter såkaldte *best value*-principper, hvor kvalitet, pris og leveringssikkerhed er afgørende i den indbyrdes konkurrence med de øvrige deltagende landes industrier.

Som følge af den politiske aftale om anskaffelsen og for at støtte danske virksomheder etablerede Erhvervsministeriet, Forsvarsministeriet, Udenrigsministeriet og Dansk Industri i marts 2017 et industripartnerskab, der skal fokusere og styrke indsatsen over for Danmarks amerikanske partnere ifm. anskaffelsen af nye kampfly til forsvaret (F-35).

Partnerskabet har konsolideret og målrettet den danske indsats for fremme af forsvarsrelateret eksport til USA i en 2-årig handlingsplan, så der i dag er etableret en række fælles initiativer på tværs af myndigheder og erhvervsliv, og samtidig skabt en effektiv arbejdsdeling mellem myndigheder, så ressourcer og kompetencer udnyttes bedre.

7. Status på danske virksomheders deltagelse i F-35 programmet

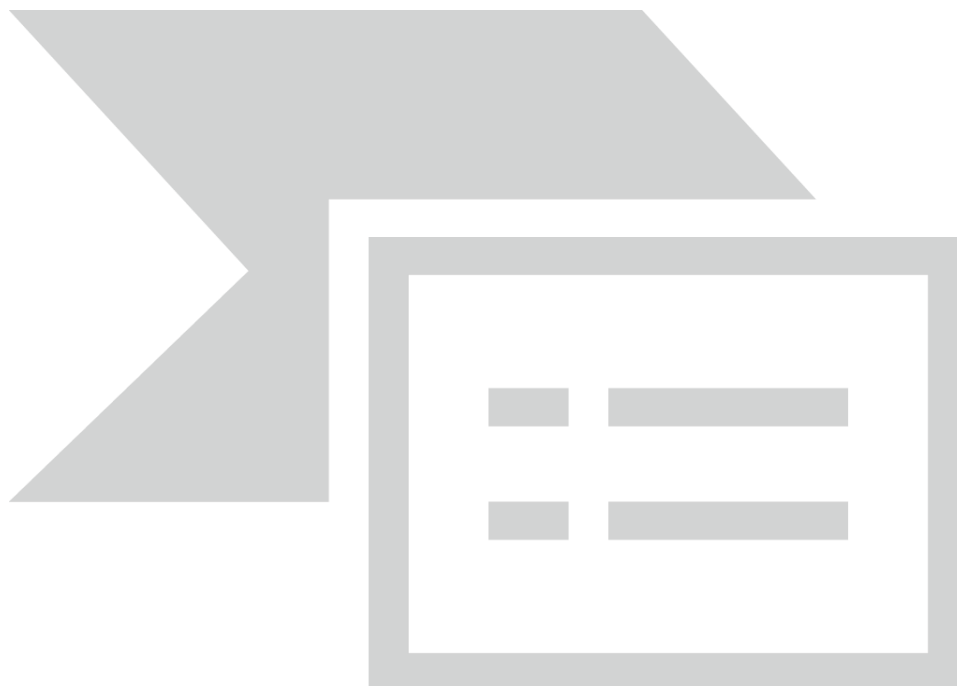
Erhvervsstyrelsen modtager halvårslige statusrapporter fra Lockheed Martin og Pratt & Whitney om danske virksomheders deltagelse i F-35 programmet.

Per november 2017 har Erhvervsstyrelsen verificeret følgende ordreværdier til danske virksomheder vedr. F-35 produktion (tallene er akkumuleret ordreværdi i perioden siden Danmarks tiltrædelse af F-35-programmet i 2002 og frem til seneste statusopgørelse per november 2017):

Lockheed Martin: ca. 445 mio. USD

Pratt & Whitney: ca. 7,8 mio. USD

Figur 4: Dansk industriel deltagelse i JSF-samarbejdet (mio. USD)⁵

I alt 14 danske virksomheder har samarbejdet med Lockheed Martin, mens 4 danske virksomheder har samarbejdet med Pratt & Whitney. 40 % af ordrevolumen er placeret direkte af Lockheed Martin, mens 2 % er placeret af Pratt & Whitney. De resterende 58 procent er ordrer fra Lockheed Martins underleverandører.

⁵ For årene 2010 og 2013 er der ikke foretaget verifikation, og det foregående års verificerede værdi anvendes derfor som datapunkt for grafen. Faldet i år 2008 skyldes forbedret opgørelsesmetode.